

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

“KÜRESEL KAPİTALİZMİN GELECEĞİ VE TÜRKİYE”

KONFERANSI AÇILIŞ KONUŞMASI

10 Ekim 2008

The Marmara Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée. 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın konuklar, değerli basın mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. TÜSİAD-Koç Üniversitesi Ekonomik Araştırmalar Forumu tarafından düzenlenen “Küresel Kapitalizmin geleceği ve Türkiye” başlıklı konferansımıza hoş geldiniz.

ABD finansal piyasalarında başlayan krizin Avrupa’ya sıçrayarak giderek derinleştiği ve yükselen piyasa ekonomilerini de etkisi altında aldığı günlerde düzenlenen bu konferans, dünya ekonomisinin ne yöne gittiğini anlamak ve bu çerçevede Türkiye ekonomisine bakışımızı zenginleştirmek açısından önemli bir fırsat sunuyor.

Toplantıyı düzenleyen TÜSİAD-Koç Üniversitesi Ekonomik Araştırmalar Forumu’nun değerli direktörü Doç. Dr. Kamil Yılmaz’a ve bu toplantıda değerli görüşlerini bizlerle paylaşacak olan katılımcılara teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar,

Tarihi günlerden geçmekteyiz. Yaşadığımız kriz dünya ekonomisinin 1930’lardan sonra karşı karşıya kaldığı en büyük kriz. IMF’nin bu krizin maliyeti ve dünya ekonomisinde neden olacağı yavaşlamaya ilişkin yaptığı tahminler her seferinde biraz daha kötüleşiyor. Daha altı ay öncesinde 4.1 olarak öngörülen Dünya ekonomisinin 2008 yılında ki büyüme hızı bu hafta itibariyle 3.9 revize edildi. 2009 yılı büyüme tahminleri ise 3.9 dan 3.0’a çekildi.

Yine IMF tahminlerine göre gelişmiş ülkelerin ithalatı 2007 yılında % 4.5 artmışken bu hız 2008 yılında % 1.9’a düşecek. Bu durumdan, ABD ve Avrupa piyasaları için üretim yapan birçok ülkenin ihracatı, dolayısıyla üretimi de olumsuz etkilenecek. Çin dışında kalan Asya ülkelerinde üretimdeki yavaşlama şimdiden çok net görülmeye başladı bile. Latin Amerika ve yükselen Avrupa ülkelerinde de büyüme yavaşlıyor. Yatırımcıların risk alma iştahındaki azalma, bu ülkelerde sermaye akımlarını olumsuz etkiledi ve sene başından bu yana yükselen piyasalarda ki borsalarda değer kaybı % 37’yi geçti.

Değerli konuklar,

Gerçekten de dünya radikal, kapsamlı ve acil önlemler alınmasını gerektiren bir durumla karşı karşıya. Nitekim geçen hafta ABD de 850 milyar dolarlık bir kurtarma paketi yürürlüğe girdi.

Bu hafta ise İspanya’nın 30 milyar euroluk destek paketinin ardından İngiltere’nin de 50 milyar sterlinlik bir paketi devreye sokması, diğer Avrupa ülkelerinde de benzeri planları tartışmaya açtı. İrlanda ile başlayan mevduat garantisinin Yunanistan, İtalya, İspanya, Almanya gibi diğer ülkelere de yayılma eğilimi göstermesi, AB içerisinde ortak politika arayışını hızlandırdı. Avrupa’da bu amaçla başlayan girişimlerin kısa sürede somut ortak önlemlere dönüşmesi, Türkiye açısından da önemli olacaktır.

Öte yandan kuşkusuz, içinde yaşadığımız dönem, acil önlemlerin ötesinde sistemik değişikliklerin işaretlerini taşıyor. Bu kapsamda Ana tema Konuşmacımız Jeffry Frieden’ın

bugün yapacağı “Küresel Kapitalizm Bir Kez Daha Çökecek mi?” başlıklı konuşmanın önemli açılımlar sağlayacağını düşünüyorum.

Ben de izninizle Dünya ve ABD ekonomisindeki gelişmeleri değerli konuşmacılarımıza bırakarak, bu krizin Türkiye üzerindeki etkileri konusuna değinmek istiyorum. Her şeyden önce bu krize finanse edilmesi gereken 45 milyar dolarlık bir cari açık ile yakalandığımızı unutmamalıyız. Reel sektör açısından en büyük ihrac pazarlarımız olan Avrupa Birliği’nde ve Rusya’da büyümenin yavaşlaması ihracatımızı olumsuz etkileyecek. Ayrıca bu iki coğrafyada yaşanacak daralmanın bireysel gelirler üzerindeki olumsuz etkisi sonucu turizm gelirlerimiz de gerileyecek. Azalan dış talep, 2007’de yavaşlamaya başlamış olan iç taleple birleştiğinde ekonomideki yavaşlama daha da belirgin hale gelecek.

Gelişmelerin mali piyasalara yansımaları düşündüğümüzde, özel sektörün 140 milyar doları bulan dış borcunu da önemli bir risk faktörü olarak dikkate almamız gerekiyor. Özel sektör yatırımlarının finansmanında etkili olan yurtdışı finansman imkanının bozulması, sadece finansal bir risk unsuru olmakla kalmayacak, aynı zamanda, büyüme sürecini de sekteye uğratacaktır. 2001-2007 döneminde özel sektör yatırımlarının ve dolayısı ile büyümenin finansmanında çok önemli rol oynamış olan bu kaynakların, küresel finansal kriz sürecinde ciddi derecede sınırlanacağı çok aşikar.

Ne yazık ki bu dinamikler bir tehdit olmaktan çıktı ve ekonomimizi bütün gücüyle etkilemeye başladı. Tüketim rakamları, kredi rakamları, ithalat rakamları vb. büyüme hızının öncü göstergeleri olabilecek verilerin tamamı bir yavaşlamaya işaret ediyor. Son açıklanan sanayi üretim rakamları, Türkiye ekonomisinin karşı karşıya olduğu tehlikeyi bütün çıplaklığıyla ortaya koydu. Ağustos ayında sanayi üretimi % 4 gerilerken, imalat sanayiinde gerileme % 5.7’yi buldu. Bu rakamlar üçüncü çeyrekte büyüme hızının beklenenin çok altına ineceğine işaret ediyor. Büyümenin yavaşlaması ise halen % 11,7 olan tarımdışı işsizlik oranının daha da artması riskini barındırıyor.

Daha önceleri defalarca gündeme getirmiş olduğumuz yapısal reformlar tamamlanmış, mikro reformlar uygulamaya konmuş, IMF ile ilişkiler yeni bir anlaşma çerçevesinde formüle edilmiş ve AB uyum sürecine hız kazandırılmış olsaydı, küresel dalganın sınırlamıza ulaştığı bu günlerde biz de sınırlarımızı biraz daha sağlamlaştırmış olurduk. Unutmamalıyız ki kaybedilen zaman, aynı zamanda kaybedilen refah anlamına da geliyor artık.

Bütün bu karamsar arka planda bazı olumlu noktaları da gözden kaçırmamak gerekiyor. Öncelikle, Türkiye’nin bankacılık sektörü 2001 krizinden sonra gayet sağlam bir noktaya gelmiştir. Bankacılık sistemimiz bugün eskisine göre dış şoklara daha dayanıklıdır. Bu tarz öngörülerde bulunmak riskli olmakla birlikte, düzenleyici kurumların özerk yapısı güçlendirildikçe küresel krizin finansal kanallardan ülkemize sirayeti sınırlı olacaktır.

Dünya ekonomilerinde düşen talep ve yavaşlayan ekonomi, petrol başta olmak üzere emtia fiyatlarındaki keskin düşüslere neden oluyor. Petrol sekiz aydan sonra ilk kez 90 doların altına geriledi. Değerli madenlerin fiyatlarında % 60 varan düşüşler oldu. Uluslararası fiyatlardaki bu gerileme, girdi maliyetini azaltacak, ihracatın rekabet gücünü destekleyecek ve enflasyonla mücadeleyi bir nebze olsun kolaylaştıracak. Ağustos ayında % 11.8’e yükselmiş olan enflasyon

oranının daha da artacağı beklenirken % 11.1'e düşmüş olması, enflasyonla mücadele beklentilerimizi iyileştirdi.

Değerli konuklar,

Dünyada kriz sonrası ekonomik yapıların farklı olacağı aşikar. ABD'de patlak veren kriz, "düzenleyici kurum-yatırımcı-merkezi otorite" üçlüsü arasındaki ilişkilerin yeterli derecede düzenlenmemesi durumunda nasıl kontrolsüz bir istismara neden olabileceği açısından önemli bir örnek oluşturmuştur. Piyasa ekonomisinin etkili işleyebilmesi için bu üçlü arasındaki ilişkiler uyum içinde, şeffaf, hesap verebilir ve öngörülebilir olmak durumundadır. Düzenleyici kurumlar, piyasa ekonomisinin ayrılmaz parçalarıdır; Rekabetçi piyasa ekonomisi hassas dengelerin kollandığı bir yapıdır; şeffaf düzenlemeler ile desteklenmelidir.

Bu kriz, kapitalizmin sonu olmasa da, piyasa ekonomisinin çöküşü anlamına gelmese de, 1929 Büyük Bunalımı kadar derin bir ekonomik gerilemeye girilirse de, son yüzyılın en ciddi küresel krizi. Büyüme hızlarının düşmesinin ve kredi piyasalarının daralmasının çok ciddi kısa dönemli sonuçları olacak ve dünyada bu sonuçlardan bağışık bir ülke de pek olamayacak. Türkiye ekonomisi de bu krizden zarar görecektir ve büyüme yavaşlayacaktır. Bu da bizi temkinli olmak zorunda kılıyor.

Krizin en az hasarla atlatılabilmesi için dünyada olan biteni çok yakından izlemek ve piyasalarda güven erozyonunun oluşmasına izin vermemek gerekiyor. Olumsuz konjonktürel gelişmelere karşı gerektiğinde çok hızla müdahale edebilecek biçimde her türlü hazırlığı yapmalı daha da önemlisi piyasaları hazırlıklı olduğumuza ikna etmeliyiz.

Bugünkü tartışmalarımızın, global piyasalardaki değişimleri daha iyi anlamamıza ve Türkiye'nin bu krizden en az hasarla çıkabilmesi için uygulanması gereken ekonomi politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunacağını umuyor, konuşmasını yapmak üzere, Koç Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Atilla Aşkar'ı kürsüye davet ediyorum.